

מסורת הש"ס

(א) לטל ו: גיטין מה: (ב) חנוכה ט: (ג) ע"פ, (ד) ג' האכל עירין, (ה) דף ו: (ו) ד"ה לפר, (ז) דף ו: (ח) ד"ה לפר.

תורה אור השלם

1. כי יבט אש שדה או קרם ושלח את בעירו ובער בשדה אחר מיטב שדרו ומיטב כרמו ישלם: שמות כב ד

הגהות הב"ח

(א) ר"י ד"ה כמה הייתה יפה: (ב) ד"ה כד"ה דנישומין אגב: (ג) ד"ה תוס' ד"ה אכלה ט"ו לפרס (גדה בפירות):

גליון הש"ס

גמ' כחש גופנא: ט"ו בבבית דף קד ע"ג ותוספתא פ"ד ד"ה סכר:

הכונס פרק ששי בבא קמא

גמ'

עין משפט
נר מצוה

מה א ב מ"י מ"ד מהלכות נזקי ממון הלכה יד קמח ע"פ טו טו"ע ח"מ קמח טז סעיף ו:

מוסף ר"י

מיטב שדרו של נזק, השתא משמע שאם שילם בעירו ואכלה ערוגה של ערוגה כשהי חצוי שתי ערוגה יפה שכל שדה היקף ונתן לו דמיה ואפילו היטה לו כחשה (ג' ע"פ) ח"מ: שאם אכלה ערוגה ששתי ערוגה משכמת של נזק כמה יפה עשיתי עם פירותיה ונתן לו דמיה ונתן לו (ד"ה ע"פ) ו' לא בא הכתוב, להחמיר עליו לטל יתר ממה שצריך, אלא לגבות לנזקין, שיעור דמי נזק ממות שוא, מן העיריות, שאם אין לו מעט ויהא לפיכך לנזק קרקע כחשא נזק לזמן לו מקרקע מעולה של (ג' ע"פ) ח"מ: מן העיריות של חזק, דשמן ערוגה של נזק לפי מה שהיא ולא חזק כל ליתן לו קרקע דמי נזק, טעם לזמן דמי שדחיו שוב כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות, והיו כפן כחשות ושמנת מעורבות (ג' ע"פ) ח"מ: ר"ש ערוגות שמנת ושענות פירות הכרה, ומחשות ועטנות מעט, ולא ידעין הן ערוגה האכלת מה יבאו (ד"ה ע"פ) ח"מ: המוציא מחבירו עליו הראיה, הו' נזק הוא מילת מחבירו ופלו הלאה (ט"ו) עליו להביא עדים לגבי את הספק והאיריות היא (ד"ה ע"פ) ח"מ: מי בעל דברים יבא אליהם, יבא ראה אליהם (ג' ע"פ) ח"מ:

אכלה סמדר ר' יהושע אומר רואין אותן בא"ו הן ענבים עומדות ליבצר, ואפילו אם נתקלקל המשויר משלם כענבים העומדות ליבצר ודוקא בסמדר דענבים פעמים שאלו מתקלקלים ואלו ניולגים לפיכך אין נידוין במשויר אבל תבואה רגילה להתקלקל כולה שבו לרבי יהושע ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרבינן ובתבואה גדולה כמו סמדר ענבים יקנור כמש"כ שבו אי נמי תבואה לא קנסו כל ק' כמו ענבים ולא יבא נידון כמש"כ שבו לרבי יהושע ונראה דלע"ג דלמר ר' יהושע רואין אותן כאלו עומדות ליבצר מ"מ שמין אותן אגב קרקע דהא ר"ש נמי קאמר הכי פגים או בוסר וע"כ אגב קרקע שמין אותן כיון דלרבי לשה (א) ופירות גמורים דוקא קאמר רבי שמעון דמשלם פירות גמורים כמשנתנו:

ומאי ניהו כי היאך דרבי, הכא משמע דסבר אבי דפליגי נידון כמש"כ שבו והקשה ר"ת דברים הנזקין (גיטין דף מח: ושם) ס"ל לאבי דפליגי אי שיימין דניזק או דמזיק וי"ל לע"ג דמשמע דפליגי אי דמזיק אי דניזק דהא תניא פ"ק (דף ו:): כהניא מיטב שדכו של נזק ומיטב כרמו של נזק דבר ר"ש וי"ל דמזיק ר"ש אומר כו' מ"מ משמע ליה לאבי דמש"כ נמי פליגי מדקאמר ר"ע לא נא הכמוז דמשמע שרוצה לומר לא נא הכמוז להחמיר על המזיק כמו שאמרת אלא דוקא לגבות לנזקין מן העיריות לגבי ופי' בעיריות לתוריה פליגי א"כ לא היה ר' ישמעאל מחמיר על המזיק טפי מר"ע אלא דלרבה היה ר"ע מחמיר טפי דאין חייב לקנות מעיריות נזקין אם אין לו דפרישותי כפ"ק (דף ו: ושם ד"ה בגון): ר' שמעון בר יהודה היינו רבי יהושע, מימה אמאי לא קאמר כיון ומי ד"ח זמן שאכלה לולבי גפנים וסמדר וי"ל משום דאין שייך לכלול סמדר כהני לולבים דלא הוה ליה להוסיף לולבים אלא הכי ה"ל למימר ד"ח זמן שאכלה סמדר אבל כהני פנים ונוסר שייך לכלולו שפיר דטעמא משום דחשיב כפנין:

איכא בנייהו כחש גופנא ויא פסיפיי, וז"ל לימא תנא נחרא לטפוי ולהחמיר בתשלומין קאמי כדאמר דברים המוכר פירות (כ"ב דף ג:): וי"ל דשאני הכא דדלמא לא נא לטפוי כי אם על חכמים דאמילתיהו דרבנן קאי:

מאן תנא דחייש לבחש גופנא ר"ש היא, אבי נא לומר דמקיימי שפיר ולא לאפוקי רבנן דפליגי עליה דר"ש כזאונס קאמי דליהו נמי חיישי הוצע, דפרק אלו עורות (בבבית דף וט: ושם) גבי הא דתנן האונס נתן את האער בעי גמרא לער דמאי אע"פ דכר פשוט מתחילה כמש"כ בתלמוד ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דלער דהשרת בחוליס פשיטא ליה דלא משלם לפי שפיה חתם בעלה דתנא דמתניתין דהתם חייש לבחש גופנא דהתם חייש לבחש גופנא מה שפיה להצטער חמת בעלה הלכך בעי לער דמאי:

סמדר. ענבים דקין בהתמלתן לאחר שפרחו מיד: (ב) וכמה היא יפה. הקרקע לימנר כשהיא סמדר ולהקל נאו: ד"ח. (ג) בנישומין אגב קרקע: בזמן שאכלה לולבי ענבים. (ד) האשכולות נראה כחניטת הגפנים ויכור ועדיין לא פרה להיות וכן יחור בתלמים: אכל אכלה פגים.

תבואה או בוסר ענבים שהן כפול הלכן והיו כפירות גמורים רואין אותן טו': לנזקין מן העיריות. אותה שומא ששמו כ"ד מאה או מאתים יגבה קרקע במאה או במאתים מן העיריות שנכסיו: ולא סיפא. דהאי מיטב של נזק דקאמר ר' ישמעאל וקאי לן כפ"ק אכלה כחשה משלם ושמיה ותלמי רב אדי כגון שאכלה כו' דהמוליא מחבירו עליו הראיה וכחשה הוא דמשלם אלא מאי מיטב דניזק דקאמר ר' ישמעאל לאו נפקיא מיירי וה"ק אותה ערוגה שאכלה יטלס כפי מה שהיתה ראויה להטיב ולהשביח לקמיה: כי היאך דפליק. בימות הקציר: סמדר. לאחר שפרחו הענבים מיד ולולבין קודם שפרחו: כרוך ופני. הוסף סמדר עמהם כמשנה: כחש גופנא. לנכח מן התשלומין מה שיכחשו הענבים בענבים אם יעמדו שם עד הנציר שחמיר יונקין תלמוד הגפן: אבי אמר מסיפוי ומסיפוי ופאן טנא דחייש לבחש גופנא ר"ש. דשמעאל ליה בדוכתא אחריתי: שפוסה להצטער. אלמא מנכין מן התשלומין כפי מה שעתידה להכחיש: גבי חיה. דמי ולדות קמיירי דמנכה לו מה שהנעל עתיד ליתן כשכר המילדת וזק האשה שהיא נזקה ומלמערת עכשיו יותר משיש לו חיה הרי הוא משלם לאשה נזק ועבר ונמא הכל ככלל ומדמי ולדות שעה ותון לנעל מנכין שכר חיה: גבי מונוט. שהוא לרוב להוסף על מונוט אשמו נימי קישויה והשתא אין קישוי. אלמא מנכין מה שהיה עתיד להיזיל: דקלא פרסא. חשוב הוא מלד וישושו כפני עממו: מסאני

ומסיפוי מאן תנא דחייש לבחש גופנא ר"ש בן יהודה היא דתניא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונס אינו משלם את הצער מפני שפוסה להצטער תחת בעלה אמרו לו אינו דומה נבעלת כרצון לנבעלת כאונס אמר אביי הגי תנאי ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הגי תנאי מאי היא דתניא רבי יוסי אומר גבי חיה בן עזאי אומר גבי מונוט מ"ד גבי חיה כ"ש גבי מונוט ומ"ד גבי מונוט אבל גבי חיה לא דאמר ליה אתתא דירי פקחא היא ולא מבעיא חיה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדא כוותיה דר"ג בששים לישנא אורינא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אגב קטניא דארעא ויהלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה ויהלכתא כוותיה דריש גלותא בדקלא פרסאה אליעזר ועירא וטעמיהו משום דאית דומה נבעלת כזאונס לנבעלת כלאון דקאמרי: אונס אינו משלם את וט. (ס' ע"פ) גבי הא דתנן האונס נתן את האער בעי גמרא לער דמאי אע"פ דכר פשוט מתחילה כמש"כ בתלמוד ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דלער דהשרת בחוליס פשיטא ליה דלא משלם לפי שפיה חתם בעלה דתנא דמתניתין דהתם חייש לבחש גופנא דהתם חייש לבחש גופנא מה שפיה להצטער חמת בעלה הלכך בעי לער דמאי:

הוא